

Η Αναστασία Καρύδα, μητέρα του Αλέκου, ράβει τις στολές των Γενίτσαρων και της Μπούλας, συνεχίζοντας τη μακρά παράδοση του οικογενειακού εργαστηρίου

Ο Α. Καρύδας έμαθε από τον παππού του την τέχνη κατασκευής του «προσώπου», επεκτείνοντας τη δραστηριότητα του οικογενειακού εργαστηρίου και στη φορεσιά

ΑΛ. ΚΑΡΥΔΑΣ

Κατασκευάζει τις μάσκες με την τεχνική του

Ακόμα κι αν οι παράγοντες δημιουργίας του έθιμου πίνονται υπό αμφισβήτηση, το μόνο σίγουρο είναι ότι οι σύγχρονοι Ναουσαίοι παραμένουν πιστοί στη διεξαγωγή του δρώμενου αλλά και στις αρχές που αυτό συμβολίζει. «Ξεκινάμε να ασχολούμαστε με την προετοιμασία τρεις μήνες πριν από την Αποκριά», λέει ο 28χρονος Αλέκος Καρύδας, που πήρε την πρωτοβουλία να συνεχίσει την τέχνη του παππού του, αναπτύσσοντας σε εργαστήριο το δωμάτιο που ο πρόγονός του έφτιαχνε τον πρόσωπο του Γενίτσαρου και της Μπούλας. Ο ίδιος, οι γονείς και ο αδερφός του απασχολούνται πυρετωδώς αυτή την εποχή στο εργαστήριο παραδοσιακών στολών που διατηρούν για να φτιάξουν τις στολές που τους έχουν παραγγελλεί για το αποκριτικό έθιμο πάνω στα μέτρα του αγοραστή. «Ο παππούς είχε φτιάξει το καλούπι για τον "πρόσωπο". Εμείς επεξεργαστήκαμε και στη φορεσιά. Παλιότερα τα ρούχα τα έραβε ο καθένας μόνος του. Οι Γενίτσαροι ξεκινούσαν να ντύνονται από το Σάββατο το βράδυ και κοιμόντουσαν ντυμένοι για να είναι έτοιμοι την Κυριακή το πρωί να χορέψουν», λέει ο Αλέκος Καρύδας.

ΣΥΜΒΟΛΟ ΛΕΒΕΝΤΙΑΣ Ο ΧΟΡΟΣ ΠΟΥ ΑΝΑΒΙΩΝΕΙ ΚΑΘΕ ΑΠΟΚΡΙΑ ΣΤΗ ΝΑΟΥΣΑ

Γενίτσαροι... τριών αιώνων

Από το 1705, όταν ο σουλτάνος ζήτησε από τους Ναουσαίους να παραδώσουν τα παιδιά τους, διατηρείται αναλλοίωτο το έθιμο, όπου οι άνδρες χορεύουν στο όνομα της ελευθερίας

ΡΕΠΟΡΤΑΖ:
ΑΡΓΥΡΑ ΛΥΤΡΑ

Επάξια συνεχίζουν τη μακρά παράδοση του τόπου τους τα μέλη της οικογένειας Καρύδα στη Νάουσα, φτιάχνοντας στο εργαστήριό τους τις στολές του Γενίτσαρου και της Μπούλας με τις οποίες πραγματοποιείται κάθε Αποκριά ένα έθιμο η προέλευση του οποίου χάνεται στα βάθη των αιώνων. Σύμβολο δύναμης και λεβεντιάς ο αποκλειστικά αντρικός χορός των Γενίτσαρων πραγματοποιείται τις δύο τελευταίες Κυριακές και Δευτέρες των Αποκριών χαρίζοντας περηπνία στους συμμετέχοντες.

Μολοντί ακόμα δεν έχει πλήρως διασαφηνιστεί ο ακριβής χρόνος έμπνευσης του δρώμενου, σύμφωνα με την επικρατέστερη εκδοχή, ξεκίνησε στα μέσα της οθωμανικής περιόδου.

Όταν το 1705 ο σουλτάνος ζήτησε μέσω απεσταλμένου από τους Ναουσαίους να παραδώσουν τα παιδιά τους ως Γενίτσαρους, για τα ομώνυμα τάγματα που συγκροτούσαν από τους υπόδουλους λαούς οι Οθωμανοί, οι πρώτοι όχι μόνο αρνήθηκαν, αλλά βγήκαν αντάρτες στα βουνά.

Η κίνηση αυτή γρήγορα καταπνίγηκε από τους Τούρκους. Τό-

Ο αρχηγός των Γενίτσαρων με τη συνοδεία της νύφης (Μπούλα) φτάνει στο δημαρχείο για να ζητήσει τελετουργικά την άδεια του δημάρχου, ώστε να ξεκινήσει ο Χορός των Γενίτσαρων στους δρόμους της πόλης

τε ήταν Αποκριά. Σε ανάμνηση της καταστολής του κινήματος των Ναουσαίων, την επόμενη Αποκριά οι νέοι της πόλης φόρεσαν την αρματολίτικη φορεσιά τους και ένα προσωπίδα και χόρευαν στα σύνορα της πόλης για να «ξορκίσουν» το κακό.

Από τότε μέχρι σήμερα το δρώμενο διατηρείται αναλλοίωτο στους δρόμους της Νάουσας, όπου οι Γενίτσαροι χορεύουν στο όνομα της λεβεντιάς και της ελευθερίας.

Κέρινες μάσκες

Από το έθιμο ωστόσο δεν λείπουν και οι αρχαιοελληνικές καταβολές καθώς το πλέον χαρακτηριστικό εξάρτημα της σύγχρονης στολής του Γενίτσαρου, ο «πρόσωπος», όπως λένε την κέρινη μάσκα που φορούν οι χορευτές, προσομοιάζει με τα προσωπίδα που χρησιμοποιούσαν οι αρχαίοι στη λατρεία του θεού Διόνυσου κατά τον εορτασμό των Ανθεστηρίων, την υποδοχή δηλαδή της άνοιξης.

Η ύπαρξη της Μπούλας, δηλαδή της νύφης που συμμετέχει στο δρώμενο παραπέμπει επίσης στους γάμους του θεού Διόνυσου που τελούνταν την ίδια εποχή με την Αποκριά, ενώ η παρουσία των Γενίτσαρων ταυτίζεται με τους συνοδοίς του θεϊκού ζευγαριού.

Χορευτές

Σήμερα οι στολές μπορεί να ράβονται στο εργαστήριο, όμως το μαχητικό πνεύμα των χορευτών διατηρείται ακέραιο.

«Σε όλη τη Νάουσα υπάρχουν περίπου 600 - 700 άντρες που χορεύουν κάθε χρόνο δημιουργώντας 4 - 5 μπουλουκία, δηλαδή ομάδες χορευτών που βγαίνουν στους δρόμους όλης της Νάουσας τις Κυριακές και τις Δευτέρες της Αποκριάς. Κάθε χρόνο περίπου 20 - 30 παιδιάκια γράφονται στους συλλόγους για να μάθουν τον χορό των Γενίτσαρων. Πρόκειται για χορούς καθαρά τοπικούς, δεν έχουν σχέση με τους χορούς της υπόλοιπης Μακεδονίας», εξηγεί ο κ. Καρύδας που ντύνεται κι ο ίδιος Γενίτσαρος κάθε χρόνο.

«Το έθιμο αυτό είναι η ζωή μας. Ολοι περιμένουμε τις Αποκριές για να γίνουμε Γενίτσαροι. Είναι κάτι περισσότερο από τοπικό φολκλόρ. Είναι τμήμα της παράδοσης της πόλης μας. Ντύνονται κυρίως ανύπαντρα παλικάρια γιατί και οι αντάρτες του 1705 ήταν ανύπαντρα παλικάρια. Στην ιδέα ότι θα πρέπει να σταματήσω να χορεύω όταν θα παντρευτώ νιώθω μεγάλη πίκρα», εξομολογείται ο Αλέκος Καρύδας.